

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ KOMISJI NADZORU

**Na VIII Krajowy Zjazd Biegłych Rewidentów
Jachranka, 24 – 26 czerwca 2015 r.**

Warszawa, 22 kwietnia 2015 r.

Spis treści

Podsumowanie	3
KKN: fakty i liczby	4
Wnioski z kontroli	5
Uwarunkowania	6
<i>Bilans otwarcia</i>	6
<i>Identyfikacja podmiotów wykonujących czynności rewizyjne dla JZP</i>	7
<i>Istotne uwarunkowania prawne</i>	7
Wykonanie planów kontroli	7
<i>Realizacja planów kontroli</i>	9
<i>Informowanie Krajowej Rady</i>	10
<i>Zadania wykonywane dla Komisji Nadzoru Audytowego</i>	10
Kapitał wiedzy i zasoby kadrowe	11
<i>Konferencje szkoleniowe oraz inne szkolenia</i>	11
<i>Zespoły kontrolerów i wizytatorów</i>	13
Zapewnienie jakości procesu kontroli	14
<i>Wprowadzenie kompleksowych procedur kontroli</i>	14
<i>Wprowadzenie podejścia w oparciu o ocenę ryzyka</i>	15
<i>Współpraca z Bankiem Światowym</i>	15
Spotkania w regionach	16
Zapewnienie sprawnej sukcesji	16

Podsumowanie

Krajowa Komisja Nadzoru (dalej „Komisja”) jest niezależnym organem Krajowej Izby Biegłych Rewidentów, wykonującym ustawowe zadania w zakresie systemu zapewnienia jakości rewizji finansowej. Komisja III Kadencji została wybrana przez Krajowy Zjazd Delegatów, który odbył się w dniach 28–30 czerwca 2011 r., a ukonstytuowała się 7 lipca.

Kadencja Komisji w całości upływa z nowymi - na tle wcześniejszych kadencji - zadaniami, uwarunkowaniami prawnymi oraz strukturą organizacyjną. Powyższe zdecydowało o pionierskim charakterze działalności Komisji w zakresie wypracowania, w świetle nowych przepisów, najlepszych praktyk organizacji pracy oraz procesu kontroli, od planowania poprzez realizację, zamknięcie postępowania kontrolnego przez Komisję do przekazania raportu z kontroli do zatwierdzenia przez Komisję Nadzoru Audytowego (KNA).

Mijająca kadencja to okres intensywnej pracy Komisji, kontrolerów, wizytatorów i zespołu prowadzącego obsługę administracyjną. Zdecydowały o tym: skala ilościowa kontroli dla dotrzymania planów w cyklu trzyletnim dla podmiotów wykonujących rewizję finansową w jednostkach zainteresowania publicznego (JZP), zakres zleconych kontroli pozaplanowych, zakres potrzeb szkoleniowych, a także konieczność opracowania i wdrożenia procesów w pełni odpowiadających wyzwaniom stojącym przed Komisją.

Członkowie Komisji, poza wykonywaniem bieżących zadań związanych z kontrolami i szkoleniami, spotykali się z przedstawicielami Komisji Nadzoru Audytowego, Komisji Nadzoru Finansowego, Giełdy Papierów Wartościowych, Banku Światowego, a także uczestniczyli, jako goście lub prelegenci, w posiedzeniach Krajowej Rady Biegłych Rewidentów, KNA oraz środowiskowych spotkaniach w regionalnych oddziałach Izby.

Niniejsze sprawozdanie sporządzono według stanu na 22 kwietnia 2015 r., z perspektywy zadań realizowanych przez Komisję w zakresie systemu zapewnienia jakości. Najważniejsze dokonania Komisji to pełna realizacja planu kontroli w pierwszym cyklu trzyletnim oraz kolejnych rocznych planów kontroli, praktycznie realizacja w trakcie kadencji planu kontroli w cyklu sześcioletnim, stworzenie stabilnych zespołów i realizacja programu podnoszenia kwalifikacji, a w wymiarze procesowym podniesienie jakości poprzez wprowadzenie nowych jakościowo procedur i podejścia do realizacji kontroli.

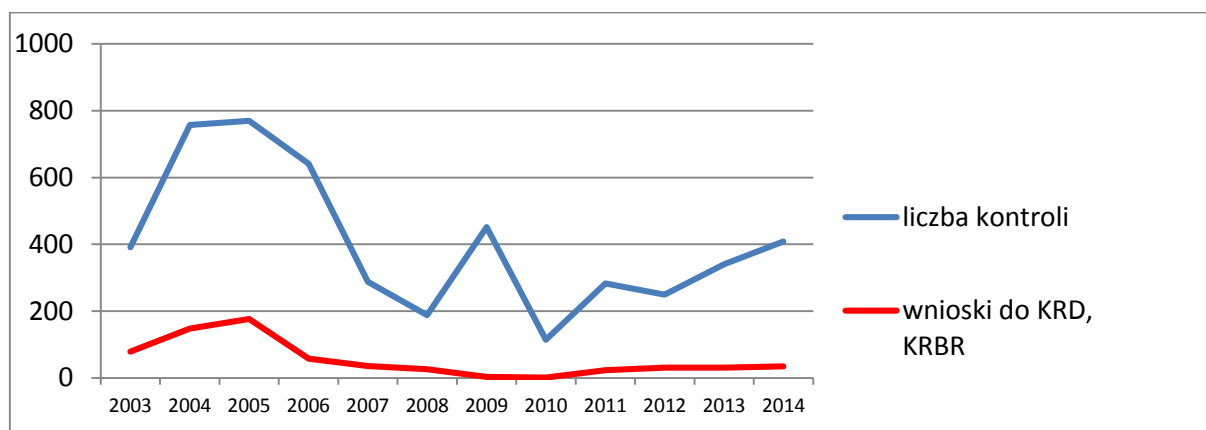
Szczegółowe informacje dotyczące działalności Komisji, realizowanych zadań, przebiegu procesu kontroli oraz jego wyników przedstawiają roczne sprawozdania z realizacji planów kontroli, dostępne pod adresem internetowym: http://www.kibr.org.pl/pl/plany_kontroli.

KKN: fakty i liczby

25 września 2012 r. - ostatnia kontrola w podmiocie z planu kontroli w cyklu 2010-2012,
2012-2014 - wykonane roczne plany kontroli w cyklach trzyletnich,
87% - prognoza realizacji kontroli w cyklu 2013-15 na koniec kadencji,
97% - prognoza realizacji kontroli w cyklu 2010-15 na koniec kadencji,
257 protokołów kontroli sporządzonych przez kontrolerów,
1.182 protokoły kontroli sporządzone przez wizytatorów,
1009 wystąpień pokontrolnych,
762 protokoły kontroli realizacji zaleceń,
86 posiedzeń Komisji (do 22 kwietnia 2015 r.)
99 rozpatrzonych zastrzeżeń podmiotów badających JZP do ustaleń kontroli,
6 wystąpień i prezentacji dla KRBR, KNA, kierownictwa GPW
9 konferencji szkoleniowych (włączywszy konferencję V 2015),
1 specjalistyczna konferencja szkoleniowa dla kontrolerów,
25 raportów zatwierdzonych przez KNA bez uwag¹,
39 raportów zatwierdzonych po uzupełnieniu o wnioski KNA do KRD i/lub KRBR,
8 raportów zatwierdzonych po uzupełnieniach mniejszej rangi,
6 raportów z odmową zatwierdzenia,
6 raportów w procesie zatwierdzenia,
15 kontroli pozaplanowych wykonanych na zlecenia KNA.

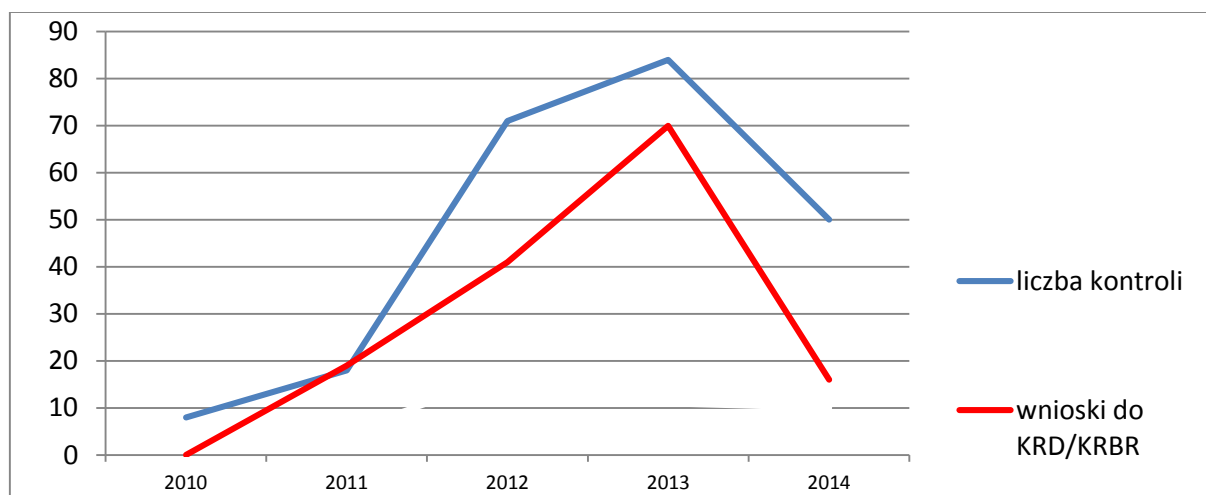
¹ Dane dotyczą raportów z planu kontroli na rok 2013. Do 22 kwietnia 2015r. Komisja otrzymała informacje o zatwierdzeniu 3 raportów z planu kontroli na rok 2014 (na 54 kontrole).

Wyniki kontroli w podmiotach poza JZP (od 2010 w cyklu sześcioletnim)

Na przestrzeni lat 2003–14 wskaźnik kontroli zakończonych wnioskami do KRDK/KR zmienił się od 20% i 23% w latach 2004–2005 do późniejszej stabilizacji na poziomie 9%.

Wyniki kontroli w cyklu trzyletnim

Wnioski z kontroli

Należy podkreślić, że stwierdzane nieprawidłowości nie mogą stanowić pełnego obrazu środowiska, w tym szczególnie całościowej oceny jakości pracy podmiotów i biegłych rewidentów. Istotne z punktu widzenia systemu zapewnienia jakości kwestie problemowe, bez wskazywania skali ważności i priorytetów obejmują:

- Brak postrzegania nadrzędności zasad etycznego postępowania
- Niedostatki zawodowego sceptycyzmu i umiejętności formułowania osądów
- Nieskuteczność wdrożeń zasad systemu wewnętrznej kontroli jakości
- Niedostatki wiedzy technicznej i wykształcenia biegłych rewidentów
- Niedostatki wiedzy do badania jednostek sektora finansowego
- Brak wsparcia technicznego dla biegłych rewidentów, w tym kultury konsultacji
- Niestosowanie postanowień MSRF w okolicznościach przewidzianych KSRF
- Niewłaściwe wykorzystanie informatycznych narzędzi wspomaganie pracy

Powyższe kwestie problemowe zaobserwowano w odniesieniu do pracy biegłych rewidentów, bez szczególnego rozgraniczenia według daty uzyskania uprawnień biegłego rewidenta.

Komisja wyraża przekonanie, że skuteczność wykonywania nadzoru może być osiągnięta, m.in. przez zapewnienie biegłym rewidentom pełni możliwości eliminowania stwierdzonych w trakcie kontroli nieprawidłowości, w tym szczególnie podnoszenia kwalifikacji poprzez dostęp do odpowiednich szkoleń, materiałów i literatury fachowej oraz pogłębionych szkoleń w zakresie wszelkich aspektów zasad i procedur wewnętrznego systemu kontroli jakości.

Komisja informowała również o zagrożeniach dla jakości wynikających z praktyki tzw. podwykonawstwa czy polityki nierealistycznie niskich wynagrodzeń za usługi rewizyjne. W przekonaniu Komisji podjęcie pilnych działań w zakresie wszystkich wymienionych zagadnień jest krytyczne w aspekcie systemu zapewnienia jakości.

Jedynie analiza przyczyn nieprawidłowości, zarówno w wymiarze indywidualnym (kluczowych biegłych rewidentów), jak również na poziomie podmiotów (system kontroli wewnętrznej) oraz Izby (szeroko pojęte uwarunkowania działalności biegłych i podmiotów oraz wsparcie instytucjonalne) może zapewnić systemowe podejście do problematyki jakości.

W warunkach zmienności prawa i otwartej kwestii modelu nadzoru samorządowego, zapewnienie najwyższej jakości pracy podmiotów audytorskich i biegłych rewidentów jest bezsprzecznym priorytetem Izby. Realizacja powyższego celu nie może napotykać żadnych kompromisów, wpływających na plany kontroli oraz jakość pracy kontrolerów i wizytatorów.

Doświadczenia Komisji to również identyfikacja szeregu kwestii problemowych, dotyczących zarówno modelu jak też bieżącej praktyki kontroli, które wymagają rozwiązania dla zapewnienia efektywnego działania nadzoru. Powyższe kwestie dotyczą m.in.:

- gwarancji niezależności kontrolerów,
- gwarancji niezależności Komisji w aktualnym modelu nadzoru,
- administracyjnych obciążeń procesu kontroli,
- modelu kontroli ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia jakości procesu kontroli,
- przejrzystości zasad i gwarancji finansowania nadzoru w kontekście opłat za nadzór,
- powiązania zasad wynagradzania ze wzrastającymi wymogami i odpowiedzialnością oraz, z drugiej strony, kosztami kontroli w kontekście wnoszonych opłat za nadzór,
- uregulowania zasad współpracy z Komisją Nadzoru Audytowego,
- zapewnienia merytorycznej obsługi działalności Komisji.

Uwarunkowania

Bilans otwarcia

Kadencja Komisji rozpoczęła się w połowie pierwszego, trzyletniego cyklu kontroli w podmiotach badających JZP, a bilans otwarcia działalności Komisji zamykał się liczbą przeprowadzonych 15 kontroli planowych oraz stanem czterech kontrolerów (Komisja

poprzedniej kadencji założyła zatrudnienie 9 kontrolerów). Trudności w pozyskaniu i utrzymaniu niezbędnej obsady kadrowej zdecydowały o braku możliwości pełnej realizacji planu kontroli na rok 2011 - w drugim półroczu przeprowadzono 11 kontroli.

Powyższe spowodowało, że na rok 2012, ostatni rok pierwszego cyklu, przypadła realizacja prawie trzech czwartych planu kontroli (przeprowadzono 71 kontroli).

Identyfikacja podmiotów wykonujących czynności rewizyjne dla JZP

Komisja prowadzi wykaz podmiotów uprawnionych wykonujących, co najmniej raz w ciągu trzech lat, czynności rewizji finansowej w JZP, na podstawie informacji przedstawianych przez Krajową Radę.

Pierwszy wykaz obejmował 74 podmioty. W trakcie kadencji wykaz ulegał kilkakrotnej aktualizacji, nawet kilka razy w ciągu roku, osiągając maksymalnie liczbę 176 podmiotów. Wynikało to w znacznej części z niezachowania terminowości stosownych sprawozdań lub błędów, które nie były bieżąco korygowane. Obecnie wykaz obejmuje 127 podmiotów.

Zmiany o charakterze korekt były jednym z istotnych czynników wpływających na działalność Komisji oraz pracę zespołów kontrolerów i wizytatorów.

Istotne uwarunkowania prawne

Dla oceny wysiłków Komisji dla realizacji planów kontroli istotna jest znajomość uwarunkowań i ograniczeń trybu wykonywania kontroli (szerzej w sprawozdaniu z działalności za rok 2014). Na efektywność procesu kontroli istotnie wpływają choćby ograniczenia wynikające z poddania rygorom postępowania administracyjnego oraz przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

W procesie wypracowywania najlepszych praktyk kontroli istotne dla Komisji były zalecenia KNA, w tym dotyczące informowania podmiotów o sposobie zakończenia kontroli. Na zalecenie KNA, od maja 2013 r. przyjęto zasadę wysyłania wystąpień pokontrolnych po otrzymaniu informacji o zatwierdzeniu raportu. Wobec możliwego ryzyka dla procesu kontroli, które ujawniło się w dalszej praktyce (np. średni okres oczekiwania na zatwierdzenie raportu z kontroli zrealizowanych w 2013 r. wyniósł 209 dni), w trzecim kwartale 2014 r. Komisja powróciła do zasady przekazywania podmiotom wystąpień pokontrolnych, a Krajowemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu ewentualnych wniosków o wszczęcie postępowania, niezwłocznie po zamknięciu kontroli.

Wykonanie planów kontroli

Podstawowym celem Komisji było stworzenie warunków zapewniających sprawną realizację rocznych planów kontroli. Szczególny nacisk i wysiłki kierowano na usprawnienie procesu kontroli oraz zapewnienie jakości i przejrzystości.

Ze względu na wcześniej przedstawione okoliczności roczne plany kontroli podmiotów wykonujących czynności rewizji finansowej w JZP ulegały stosownej modyfikacji.

Zmiany liczby podmiotów w planach kontroli w poszczególnych latach kadencji:

Rok	pierwotny plan kontroli	plan po korekcie	zmiana procentowa
2011*	42	18	-57%
2012	51	74	45%
2013	74	86	16%
2014	52	52	0%
2015	56	58	4%

* korekta w kadencji poprzedzającej

Najpoważniejsze zmiany dotyczyły planu na rok 2012, który był wynikiem liczby podmiotów podlegających kontroli w cyklu trzyletnim 2010-2012, a realizacją w pierwszych latach cyklu.

Plany kontroli w pozostałych podmiotach nie ulegały istotnym zmianom, a modyfikacje wynikały głównie z decyzji Komisji, na uzasadniony wniosek podmiotu, o przełożeniu kontroli na kolejny okres.

Liczba pozostałych podmiotów ujętych w planach kontroli za poszczególne lata kadencji:

rok	liczba podmiotów w planie kontroli
2011	310
2012	285
2013	404
2014	454
2015	154

Realizacja planów kontroli

Plany kontroli na kolejne, po roku 2011 lata kadencji zostały w pełni wykonane.

Podstawowe dane liczbowe dotyczące kontroli planowych oraz pozaplanowych w podmiotach wykonujących czynności rewizji w jednostkach zainteresowania publicznego.

	do 22 IV 2015	2014	2013	2012	po 07 VII 2011	razem
Liczba kontroli planowych	22	50	84	71	11	238
Liczba kontrolowanych dokumentacji	59	187	274	260	59	839
Liczba kontroli pozaplanowych	2	2	13	1	1	19
Łączna liczba kontroli	24	52	97	72	12	257
Liczba kontroli na zespół kontrolerów	7	16	21	15	7	66

Realizacja planów kontroli, praktycznie w każdym roku mijającej kadencji stanowiła duże wyzwanie dla Komisji i zespołu kontrolerów.

Kontrole w 2012 roku to wynik zaległości w realizacji wcześniejszych planów, w praktyce konieczność przeprowadzenia kontroli 75% podmiotów w ostatnim roku cyklu. Aby sprostać wyzwaniu podjęto decyzję o zatrudnieniu (na okres 4 miesięcy) w roli kontrolerów 9 wizytatorów. Dzięki zaangażowaniu i wysiłkowi całego zespołu kontrolerów i pracowników obsługi powyższy plan został zrealizowany do końca września.

Plan kontroli na rok 2013 - 86 kontroli to głównie wynik korekt wykazu. Ponadto na zlecenie KNA przeprowadzono 13 kontroli pozaplanowych. Ostatecznie wszystkie kontrole w siedzibach podmiotów zakończono do listopada 2013 r. jednak pociągnęło to za sobą znaczący wzrost niewykorzystanych urlopów i godzin nadliczbowych.

Pierwszy kwartał 2014 roku dla kontrolerów to odbiór urlopów i nadgodzin oraz opracowanie, pod nadzorem Komisji, nowych procedur wykonywania kontroli. Z kolei długie absencje chorobowe doprowadziły do spiętrzenia prac zespołu w drugiej połowie roku.

Na 2015 rok, zamykający drugi cykl trzyletni, zaplanowano 58 kontroli. Do 22 kwietnia zakończono w siedzibie podmiotów 22 kontrole. Do końca kadencji planowane jest zakończenie 32 kontroli (55 % planu rocznego). Według przyjętego przez Komisję harmonogramu zakończenie ostatniej kontroli planowej jest przewidziane na październik br.

Podstawowe dane liczbowe dotyczące kontroli w pozostałych podmiotach.

	do 22 IV 2015	2014	2013	2012	od 07 VII 2011	razem
Liczba kontroli planowych	0	407	340	249	178	1174
Liczba kontroli pozaplanowych	2	5	0	1	0	8
Łączna liczba kontroli	2	412	340	250	178	1182

Informowanie Krajowej Rady

O realizowanych planach kontroli, wynikach oraz wnioskach z kontroli Komisja informowała sukcesywnie Krajową Radę Biegłych Rewidentów oraz Komisję Nadzoru Audytowego. Spostrzeżenia i wnioski z oceny ustaleń kontroli pierwszego cyklu trzyletniego były przedstawione również do wiadomości Komisji Egzaminacyjnej.

Zadania wykonywane dla Komisji Nadzoru Audytowego

Szczególnym zadaniem, które miało donieść wpływ na pracę Komisji było zlecenie przeprowadzenia 13 kontroli pozaplanowych w podmiotach, które wykonały usługę w oparciu o art. 87 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych. Przedstawione Komisji warunki wykonania zlecenia oznaczały wstrzymanie, praktycznie na trzy miesiące, wykonywania kontroli planowych i niezwłoczne przystąpienie do przygotowań, na skalę nieznaną wcześniejszej praktyce. Ponownie dzięki zaangażowaniu kontrolerów zlecenie zostało wykonane zgodnie z jego warunkami, a wyniki przedstawione KNA, jak też Krajowej Radzie. W roku 2014 przeprowadzono dwie kontrole pozaplanowe.

Komisja z uwagą wsłuchiwała się w zalecenia kierowane przez Komisję Nadzoru Audytowego. Pierwsze lata pod rządami nowego prawa z reguły służą identyfikacji kwestii wpływających istotnie na efektywność praktycznego stosowania nowych zasad. Szczególny charakter zawodu biegłego rewidenta, w tym zwłaszcza zasięg osądów zawodowych, przekłada się istotnie na pracę nadzoru, wymagając szczególnej roztropności. Mijająca kadencja dostarczyła dużo doświadczeń praktycznego funkcjonowania nadzoru, w tym uwarunkowanych aktualnymi rozwiązaniami prawnymi.

Zlecenia KNA w zdecydowanej większości były przez Komisję realizowane, a różnice zdań w kwestiach prawnie nieuregulowanych nie wpływają zdaniem Komisji na ocenę tej współpracy.

Kapitał wiedzy i zasoby kadrowe

Konferencje szkoleniowe oraz inne szkolenia

Stworzenie systemu stałego podnoszenia kwalifikacji w zespołach wizytatorów i kontrolerów było drugim priorytetem działania Komisji.

Stałym elementem tego systemu były Konferencje szkoleniowe. W każdym roku kadencji miały miejsce co najmniej dwie, w większości trzydniowe konferencje. Udział kontrolerów i wizytatorów w szkoleniach jest obowiązkowy, niezależnie od obligatoryjnego doskonalenia zawodowego oraz innych szkoleń indywidualnych.

Program konferencji obejmował wykłady merytoryczne, warsztaty ćwiczeniowe, prezentację najlepszych praktyk przez przedstawicieli zawodu oraz panele dyskusyjne dotyczące uwarunkowań działalności KIBR, pracy biegłych rewidentów i kierunków rozwoju nadzoru.

Celem Komisji było zapewnienie w roli prezenterów ekspertów-praktyków, o uznanej wiedzy i pozycji na rynku. Warto zaznaczyć, że wszyscy eksperci zaproszeni przez Komisję na konferencje szkoleniowe występowali *pro publico bono*, bez pobierania wynagrodzenia. W szeregu konferencji prezentacje, wykłady oraz warsztaty prowadzili również kontrolerzy i wizytatorzy, szczególnie w zakresie praktycznego wykorzystania procedur kontroli oraz oceny i testowania kontroli wewnętrznej jednostki.

Prezentacje miały charakter praktyczny, a interaktywna forma warsztatów w oparciu o studium przypadków efektywnie przyczyniała się do wymiany poglądów i ożywionej dyskusji. Podczas sesji otwartych uczestnicy konferencji mieli możliwość bezpośredniego zadawania członkom Komisji pytań na nurtujące zagadnienia.

Konferencje zmierzały do poprawy zasad sprawowania kontroli nad działalnością podmiotów uprawnionych do wykonywania czynności rewizji finansowej. Konferencje były również dowodem na to, że przyjęte reguły wykonywania kontroli w pełni sprawdzają się w praktyce, przynosząc zamierzone skutki i pozytywnie wpływając na jakość usług świadczonych przez biegłych rewidentów oraz bezpieczeństwo obrotu gospodarczego.

Wśród zapraszanych na konferencje gości byli m. in. przedstawiciele Instytutu Biegłych Rewidentów Anglii i Wali, Komisji Nadzoru Audytowego, Krajowego Rzecznika Dyscyplinarnego, Krajowego Sądu Dyscyplinarnego, Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz Ministerstwa Finansów.

Tematyka konferencji szkoleniowych obejmowała zagadnienia, na które zwracał uwagę nadzór europejski lub które Komisja uznała za istotne w bieżącej pracy.

Ważniejsze zagadnienia szkoleniowe w kolejnych latach kadencji.

Szkolenie dla wizytatorów w dniu 16 września 2011 r.

- zarys priorytetów Komisji w kontrolach prowadzonych przez wizytatorów,
- założenia programu kontroli prowadzanych przez wizytatorów,
- przebieg kontroli – omówienie poszczególnych czynności.

Szkolenie dla wizytatorów „pierwszorocznych” (23 osoby) w dniu 6 października 2011 r.

- kontrola formalno-prawna,
- wybrane aspekty kontroli merytorycznej (dokumentacji rewizyjnej).

Konferencje szkoleniowe w roku 2012:

- kontrola dokumentacji potwierdzającej wiarygodność stwierdzeń w sprawozdaniu finansowym (pkt 13 KSRF nr 1),
- zawodowy sceptycyzm w badaniu sprawozdań finansowych,
- transakcje ze stronami powiązаныmi w teorii i praktyce.

Program konferencji obejmował również prezentacje gości z Instytutu Biegłych Rewidentów Anglii i Wali poświęcone m.in.: regulacji przeglądów jakości w Wlk. Brytanii, podejściu do zapewnienia jakości badań i wsparcia firm audytorskich oraz bieżących wyzwań dla rewizji finansowej i Instytutu. Prezentacje zakończyła dyskusja z udziałem członków KRBR, którzy skorzystali z zaproszenia Komisji oraz uczestników konferencji.

Konferencje szkoleniowe w roku 2013:

- zawodowy sceptycyzm i zawodowy osąd w badaniu sprawozdań finansowych z perspektywy systemu kontroli jakości,
- utrata wartości i ostrożna wycena w niepewnej sytuacji ekonomicznej,
- instrumenty finansowe i wycena wg wartości godziwej z perspektywy MSP,
- przygotowanie do wdrożenia MSRF.
- stwierdzenia w sprawozdaniu i audycie,
- system wewnętrznej kontroli jakości w podmiocie uprawnionym,
- instrumenty finansowe w MSR39: ujęcie i wycena z elementami warsztatowymi wyceny instrumentów pochodnych,
- ocena i testowanie kontroli wewnętrznej w teorii i przykładach.

W dniach 17-19 czerwca 2013 r. w Warszawie odbyło się szkolenie „Istotne kwestie z punktu widzenia badania sprawozdań finansowych SKOK, na podstawie doświadczeń z instytucji bankowych”. Szkolenie było pomyślane dla kontrolerów, ale uczestnikami byli również członkowie Komisji.

Konferencje szkoleniowe w roku 2014:

Tematy poruszane podczas pierwszej konferencji to wybrane zagadnienia rachunkowości i rewizji dotyczące konsolidacji, stosowania procedur kontrolnych w systemie kontroli jakości, a także badania zgodności. Przedstawiono i dyskutowano również istotne kwestie dot. kontynuacji działalności jednostki w procedurach badania oraz zasady formułowania objaśnień w opinii biegłego rewidenta. Druga konferencja była w zasadzie poświęcona wyłącznie procedurom wykonywania kontroli.

Sprawozdania z konferencji publikowane były w dodatku „Audytor” do miesięcznika „Rachunkowość”.

Ostatnia konferencja w tej kadencji, planowana na 11–13 maja 2015 r., poświęcona jest w całości ćwiczeniu praktycznego stosowania procedur kontroli oraz sporządzania protokołu.

Poza programem konferencji szkoleniowych Komisja organizowała dla kontrolerów szkolenia w zakresie specyficznych zagadnień lub wymaganych bieżącymi zadaniami lub potrzebami.

Przedmiotem szkoleń w powyższym zakresie były: badanie ogólnych kontroli IT, tworzenie programów rozwoju osobistego.

W ramach szkoleń wewnętrznych zostało zorganizowane spotkanie Komisji i kontrolerów z ekspertem, poświęcone wskazówkom do przeglądu dokumentacji badania sprawozdań finansowych instytucji kredytowych.

Kluczowym punktem programu szkoleniowego Komisji dla kontrolerów jest, planowane na maj bieżącego roku, tygodniowe szkolenie w zakresie badania sprawozdań finansowych jednostek sektora finansowego.

Niezbędnym uzupełnieniem programu szkoleniowego było bieżące wspieranie zespołów w zakresie wytycznych, wskazówek i praktycznej pomocy w wykonywaniu procedur kontroli.

Ponadto wytypowani kontrolerzy uczestniczyli kilkakrotnie w zagranicznych warsztatach, organizowanych przez Bank Światowy dla przedstawicieli publicznych organów nadzoru.

Ważnym elementem podnoszenia kwalifikacji kontrolerów jest wprowadzony przez Komisję program indywidualnego rozwoju i oceny. Jego celem jest profesjonalne, systemowe podejście do poszerzania wiedzy, umiejętności oraz doświadczenia kontrolerów.

Zespoły kontrolerów i wizytatorów

W trakcie kadencji zespoły kontrolerów i wizytatorów dały dowody wielkiego zaangażowania oraz zrozumienia i poczucia odpowiedzialności za realizację celów i zadań nadzoru. Pragniemy wyrazić podziękowanie wszystkim wizytatorom i kontrolerom za wkład w realizację planów i zadań nadzoru oraz działalność Komisji.

Odpowiednie do zadań zespoły kontrolerów i wizytatorów są kluczowe dla wyników działalności Komisji. Zebranie odpowiednich do zadań zespołów kontrolerów i wizytatorów stanowiło pierwsze z wyzwań, przed którymi stanęła Komisja niezwłocznie po ukonstytuowaniu się.

Druga połowa 2011 roku to stały proces rekrutacji na stanowisko kontrolera, który ostatecznie wyłonił pięciu kandydatów. Podejmowanie przez kandydatów pracy następowało sukcesywnie w I półroczu 2012 r.

W związku z wygaśnięciem 30 czerwca 2011 r. umów z wizytatorami, w II półroczu Komisja przeprowadziła rekrutację i powołała do zespołu wizytatorów 74 osoby.

W efekcie nasilonej rekrutacji skład zespołu kontrolerów istotnie wzrastał od 3 osób do 16-17 w okresie czerwiec-wrzesień 2012 roku oraz 11 (w przeliczeniu na pełne etaty 10 1/5) na koniec 2012 roku. Powyższe zmiany były podyktowane potrzebą zbudowania zespołu odpowiednio

licznego dla potrzeb realizacji planu na 2012 rok oraz zapewnienia realizacji rocznych planów w kolejnym cyklu kontroli.

Sukcesywnie w kolejnych latach kadencji prowadzono również uzupełniający nabór do zespołu wizytatorów.

Na dzień 22 kwietnia br. Komisja dysponowała zespołami 9 kontrolerów i 79 wizytatorów.

W opinii Komisji osiągnięto stabilizację zespołów kontrolerów i wizytatorów oraz, poprzez konsekwentnie prowadzony program szkoleń, ugruntowanie kompetencyjne.

W bieżącej działalności Komisję wspierał niezawodną pracą trzyosobowy zespół obsługi administracyjnej.

Zapewnienie jakości procesu kontroli

Wprowadzenie kompleksowych procedur kontroli

Najważniejszym dokonaniem w działalności Komisji w roku 2014 było opracowanie oraz wprowadzenie nowych procedur kontroli. Wraz ze zmienionym wzorem protokołu kontroli planowych, procedury stanowią istotną zmianę jakościową w prowadzeniu kontroli oraz dokumentowaniu jej wyników.

Główne charakterystyki nowych procedur to:

- procesowe i całościowe podejście do badania (perspektywa MSRF istotnie wpływająca na jakość procesu kontroli),
- całościowe podejście do przeglądów wewnętrznych systemów kontroli jakości,
- koncentracja na kwestiach kluczowych dla oceny prawidłowości badania i wydanej opinii,
- koncentracja na ustaleniach krytycznych dla oceny badania i opinii.

Należy podkreślić, że w proces zmiany procedur od początku zaangażowani byli przedstawiciele zespołu wizytatorów poprzez opiniowanie projektu procedur, spotkanie i dyskusję z członkami Komisji a także „pilotażowe” stosowanie procedur dla wybranych kontroli. Komisja wysoko ocenia zaangażowanie zespołu wizytatorów we wdrożenie procedur.

Procedury przyjęto niezwłocznie w kontrolach planowych wykonywanych przez kontrolerów. Stosowanie procedur przez wizytatorów zostało odroczone do roku 2015 r. W roku 2015 zastosowano nowy wzór protokołu kontroli planowych. Procedury są dostępne pod adresem:

http://www.kibr.webserwer.pl/_doc/kkn/postanowienie_KKN_3502014_procedury_kontroli.pdf

Nowe procedury pozwolą podmiotom oraz biegłym rewidentom nie tylko lepiej przygotować się, ale również istotnie wpłyną na efektywność procesu kontroli. Procedury mogą być również pomocne w bieżącej pracy biegłego rewidenta, służąc np. za listę kontrolną w planowaniu czy przebiegu badania. Należy jednak zaznaczyć, że procedury nie stanowią, i nie mogą stanowić, zamkniętego katalogu zagadnień, które mogą być objęte kontrolą.

W przekonaniu Komisji nowe procedury stanowią znaczący krok dla zapewnienia jakości rewizji finansowej i zaufania do sprawozdawczości finansowej.

Wprowadzenie podejścia w oparciu o ocenę ryzyka

W przekonaniu Komisji podejście w oparciu o ocenę ryzyka najlepiej służy interesowi publicznemu, zapewnia największy wpływ na jakość badania, także poprzez wskazywanie kwestii kluczowych dla jakości oraz pomoc kontrolowanym w uzyskaniu pożytków z kontroli.

Powyższe podejście zapewnia również efektywność działania, koncentrując wysiłki na badaniach i obszarach wysokiego ryzyka.

W trakcie realizacji planów kontroli upowszechniono podejście oparte na ocenie ryzyka przy wyborze dokumentacji rewizyjnych. Szczególny nacisk Komisja przykładła do obligatoryjnego uwzględniania w kontroli dokumentacji badania sprawozdań finansowych spółek notowanych w alternatywnym systemie obrotu, wychodząc naprzeciw działaniom podejmowanym przez kierownictwo Giełdy Papierów Wartościowych.

Współpraca z Bankiem Światowym

Podniesieniu jakości działań nadzoru może istotnie służyć udział w programie Banku Światowego, w ramach tzw. Grantu Szwajcarskiego.

W odpowiedzi na inicjatywę Banku Światowego dotyczącą modernizacji systemu nadzoru podjęto szereg roboczych spotkań z konsultantami Banku dla dyskusji działań najbardziej efektywnych w świetle potrzeb i doświadczeń Komisji. W efekcie powyższych prac w maju 2014 r. powstał Plan Działania przyjęty przez Bank i Komisję.

Plan dotyczy rozwoju i form wsparcia przez Bank Światowy następujących zadań:

1. Opracowanie nowych zasad i procedur kontroli jakości czynności rewizji finansowej we współpracy z renomowaną instytucją przeprowadzającą takie kontrole, wybraną z pomocą Banku Światowego (podręcznik i metodologie uwzględniające MSRF).
2. Zakup i wdrożenie komputerowego systemu planowania, prowadzenia oraz raportowania kontroli i wizytacji.
3. Zapewnienie udziału zarządzających systemem nadzoru oraz kontrolerów w szkoleniach z zakresu kontroli czynności rewizji finansowej organizowanych przez renomowane instytucje dla swoich pracowników.

Ponadto Komisja korzystała również z zaproszeń do udziału kontrolerów w zagranicznych warsztatach, organizowanych przez nadzory publiczne współpracujące z Bankiem. W okresie kadencji warsztaty miały miejsce czterokrotnie, udział wzięło pięciu kontrolerów.

Na prośbę Banku Światowego zasady działalności Komisji, uwarunkowania i wyniki poddane zostały przeglądowi przez zespół ekspertów Banku. Przegląd został przeprowadzony w połowie 2014 r. Raport z wynikami powyższego przeglądu nie został jeszcze przedstawiony Komisji do zapoznania i wniesienia ewentualnych komentarzy.

Spotkania w regionach

Polityką Komisji było od początku otwarcie na środowisko biegłych rewidentów i firm audytorskich. Służyły temu podejmowane inicjatywy spotkań z członkami Komisji kierowane do Regionalnych Rad. Odpowiedzieliśmy na wszystkie otrzymane zaproszenia. Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania miały miejsce 24 spotkania ze środowiskiem 18 oddziałów regionalnych.

W zamyśle Komisji celem spotkań było przybliżanie wymogów zasad kontroli jakości oraz zasad nadzoru, pracy Komisji i wyników kontroli.

Niezwykle ważnym elementem spotkań była możliwość szerszej dyskusji o kondycji zawodu, niezbędnych działaniach w zakresie wewnętrznych systemów kontroli jakości, jak też szerszej dyskusji o systemie zapewnienia jakości, zgodnie z oczekiwaniami wszystkich interesariuszy sprawozdawczości finansowej.

Zapewnienie sprawnej sukcesji

Sprawne przekazanie obowiązków było od początku jednym z priorytetów działalności Komisji, szczególnie wobec braku stosownych regulacji ustawowych czy statutowych.

Perspektywa sukcesji od początku kadencji była uwzględniana w podejmowanych przez Komisję działaniach. Najważniejsze działania Komisji dla powyższego celu to m.in.:

- rekrutacja wizytatorów oraz podpisanie umów na okres do 31 grudnia 2015 r.,
- zapewnienie realizacji planów kontroli w cyklu 6-letnim do końca kadencji,
- wykonanie kontroli w cyklu 3-letnim zbliżone do kalendarza upływu czasu (5/6),
- zakończenie kontroli w podmiotach badających JZP, z harmonogramu I półrocza br., do końca kadencji, stosownie upływu terminów proceduralnych,
- przygotowanie dostosowania procedur przeglądu systemu kontroli wewnętrznej podmiotów do MSKJ 1.

Wzorem poprzedników z przyjemnością spotkamy się z Komisją IV kadencji dla przekazania zdobytej wiedzy i doświadczeń.

Przewodniczący: Andrzej Konopacki,

Zastępca przewodniczącego: Michał Rybus,

Członkowie:

Adam Kęsik

Grzegorz Skrzyszewski

Jacek Wegner.